

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ БОРОВИЋ И ДРУГИ против СРБИЈЕ

(Представка број 58559/12 и још три друге – види приложени списак)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

11. април 2017. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Боровић и други против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Luis López Guerra, *председник,*

Dmitry Dedov,

Branko Lubarda, *судије,*

и Fatoş Ağacı, *заменик секретара Одељења,*

После већања на затвореном заседању 21. марта 2017. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представки (бр. 58559/12, 9162/15, 14772/15 и 14883/15) против Србије које су Суду поднете према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“). Сви подносиоци представки су српски држављани, а њихови лични подаци изнети су у додатку уз ову пресуду.

2. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) првобитно је заступао њен бивши заступник, госпођа В. Родић, а одскора њен садашњи заступник госпођа Н. Плавшић.

3. Представке су 1. септембра 2015. године прослеђене Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представки од стране Одбора. Пошто је размотрио примедбу Владе, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносиоци представки притуживали су се на прекомерну дужину разних кривичних и парничних поступака (види додатак уз ову пресуду).

6. Сви подносиоци представки добили су одлуке Уставног суда који је утврдио повреду њиховог права на суђење у разумном року и досудио им разне новчане износе на име накнаде нематеријалне штете (види додатак).

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

7. Суд сматра да, у складу са Правилем 42 став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. СТАВ 1. И ЧЛАНА 13. КОНВЕНЦИЈЕ

8. Подносиоци представки притуживали су се према члану 6. Конвенције да је дужина кривичних и парничних поступка у питању била неспојива са захтевом „разумног рока“. Подносилац представке, господин Жељко Ђорђевић (представка број 14883/15) поднео је исту притужбу према члану 13. Конвенције. Чл. 6. став 1. и 13. Конвенције гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

A. Допуштеност

9. Влада је изнела да подносиоци представки не могу да тврде да су жртве наводне повреде, у смислу члана 34. Конвенције.

10. Суд сматра да је примедба Владе тесно повезана са суштином притужбе подносилаца представки, па ће је детаљније разматрати у фази основаности.

11. Суд даље констатује да ове притужбе нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Оне нису ни недопуштене по неком другом основу, па се, према томе, морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

12. Према мишљењу Владе, утврђивање повреде од стране Уставног суда и досуђивање накнаде за нематеријалну штету представљало је довољно обештећење за повреду права подносилаца представки на суђење у разумном року.

13. Подносиоци представки се са тим нису сложили.

14. Суд подсећа да статус жртве подносиоца представке, у смислу члана 34. Конвенције, зависи од чињенице да ли су домаћи органи признали, било изричито или прећутно, наводну повреду Конвенције и да ли су, ако је неопходно, пружили одговарајуће обештећење с тим у вези. Тек када се испуне ови услови, супсидијарна природа заштитног механизма Конвенције искључује разматрање представке (види *Видаковић против Србије* (одлука) број 16231/07, став 26, 24. мај 2011. године; *Cocchiarella против Италије* [ВВ], број 64886/01, став 71, ЕЦХР 2006-V; и *Cataldo против Италије* (одлука), број 45656/99, 3. јун 2004. године).

15. С тим у вези, Суд констатује да је Уставни суд нашао да је право подносилаца представки на суђење у разумном року повређено (види став 6. у горњем тексту), чиме је призната повреда на коју се притужују и, заправо, испуњен први услов утврђен праксом Суда.

16. Статус жртве подносилаца представки затим зависи и од тога да ли је досуђено обештећење одговарајуће и довољно у погледу правичног задовољења како је предвиђено чланом 41. Конвенције (види *Dubjaková против Словачке* (одлука), број 67299/01, 19. октобар 2004. године).

17. Суд примећује да се у предметима због дужине поступка једна од карактеристика довољног обештећења која може елиминисати статус жртве странке односи на досуђени износ. Тај износ зависи, нарочито, од карактеристика и делотворности правног лека. Стога, државе које су, као Србија, усвојиле правни лек осмишљен и за убрзавање поступка и за досуђивање накнаде, имају слободу да досуђују износе који – иако су нижи од износа које Суд досуђује – нису неоправдани (види *Cocchiarella против Италије* [ВВ], цитирана у горњем тексту, ст. 96, 97).

18. У овом предмету, осим што је утврдио повреду, Уставни суд је утврдио да подносиоци представки имају право на разне износе на име накнаде нематеријалне штете (прецизирани у додатку).

19. Ако се вратимо на стварне износе досуђене подносиоцима представки, Суд констатује да су накнаде које су досуђене у овом предмету значајно ниже од оних досуђиваних за слична кашњења у пракси Суда. Да ли се досуђени износи могу сматрати оправданим, треба, међутим, разматрати у светлу свих околности предмета. Оне укључују не само трајање поступка у одређеном предмету, већ и

вредност досуђеног износа гледано у светлу животног стандарда у држави о којој је реч и чињеницу да се према националним системима накнада углавном досуђује и исплаћује брже него када о неком питању треба да одлучи Суд према члану 41. Конвенције.

20. С обзиром на материјал у спису предмета и на посебне околности поступка у питању, Суд сматра да се износи досуђени подносиоцима представки не могу сматрати довољним и да, према томе, не представљају одговарајуће обештећење за претрпљене повреде.

21. Суд стога закључује да подносиоци представки нису изгубили статусе жртава, у смислу члана 34. Конвенције. Примедба Владе, с тим у вези мора се, према томе, одбацити.

22. С обзиром на горе наведено, а посебно у вези са ставом о статусу жртава подносилаца представки, Суд закључује да је дужина поступка у питању била прекомерна и да није испунила захтев „разумног рока“.

23. Преме томе, дошло је до повреде члана 6. став 1. Конвенције.

24. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра суштински исту притужбу према члану 13. Конвенције (види, уз одговарајуће измене, *Kin-Stib и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

III. ОСТАЛЕ НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ КОНВЕНЦИЈЕ

25. У представкама бр. 9162/15 и 14772/15, подносиоци представки, господин Ференц Димовић и господин Слободан Ристић, посебно су се жалили на дужину каснијег поступка пред Уставним судом. Они су се позвали на члан 6. став 1. Конвенције. Суд констатује да је дужина тих поступака била приближно три године и шест месеци, односно две године и осам месеци. Суд је већ утврдио да је одређени број поступака пред Уставним судом након појединачних уставних жалби, који су били сличне дужине као спорни поступак у овом предмету, био у оквиру захтева разумног рока. Стога, на пример, нема повреде члана 6. став 1. Конвенције у поступку пред Уставним судом који је трајао приближно три године и шест месеци (види *Posedel-Jelinović против Хрватске*, број 35915/02, став 26, 24. новембар 2005. године).

26. Из горе наведеног произилази да су притужбе подносилаца представки у вези са дужином поступка пред Уставним судом очигледно неосноване и да се морају одбацити у складу са чланом 35. ст. 3. и 4. Конвенције.

IV. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

27. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

28. Подносилац представке, господин Љубиша Боровић (представка број 58559/12) није тражио одређени износ на име правичног задовољења, већ је оставио Суду да га одреди. Сви остали подносиоци представки тражили су разне износе на име нематеријалне штете (види приложену табелу). Они су, такође, тражили разне износе на име материјалне штете и за трошкове поступка настале пред домаћим судовима и Судом.

29. Влада је оспорила ове притужбе.

30. Суд налази да подносиоци представки нису показали да је наводна материјална штета заиста проузрокована дужином поступка пред домаћим судовима и не примећује узрочну везу између утврђене повреде и наводне материјалне штете. Он, према томе, одбацује захтеве подносилаца представки за накнаду материјалне штете.

31. На основу докумената које поседује и своје судске праксе, Суд сматра да је оправдано да досуди износе назначене у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова, умањене за све износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу.

Законска камата

32. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Здружује* са основаношћу примедбу Владе у вези са статусом жртве подносилаца представки, и одбија је;
3. *Проглашава* представке у вези са прекомерном дужином парничних и кривичних поступака допуштеним, а преостале притужбе недопуштеним;
4. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у вези са сваким подносиоцем представке посебно;

5. *Утврђује* да нема потребе да посебно разматра притужбу према члану 13. Конвенције подносиоца представке, господина Жељка Ђорђевића (представка број 14883/15);
6. *Утврђује*
- (а) да Тужена држава треба да подносиоцима представки исплати, у року од три месеца, износе назначене у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова поступка, заједно са порезом који се може наплатити на те износе, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате, након одузимања свих износа који су можда већ исплаћени по овом основу;
 - (б) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.
7. *Одбија* преостали део захтева подносилаца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 11. априла 2017. године, у складу са правилом 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Luis López Guerra
Председник

ДОДАТАК

Број	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке, датум рођења	Заступник	Почетак поступка	Крај поступка	Укупна дужина и број инстанци од 3. марта 2004. године (датум ступања Конвенције на снагу)	Појединости одлуке Уставног суда; Досуђено правично задовољење	Тражена накнада нематеријалне штете у еврима	Укупни износи досуђени за нематеријалну штету и трошкове по подносиоцу представке у еврима (заједно са порезом који се може наплатити подносиоцима представки)
1.	58559/12 05/09/2012	Љубиша БОРОВИЋ 03/05/1956 Ивањица		11/08/1986	17/03/2010	6 година 2 нивоа судске надлежности	Уж- 2703/2010 28. јун 2012. године 200,00 евра	Види став 28. пресуде	1.600,00
2.	9162/15 12/02/2015	Ференц ДИМОВИЋ 24/10/1977 Вишњевац	Виктор ЈУХАС ЂУРИЋ	8/05/2003	06/04/2011	7 година и 1 месец 2 нивоа судске надлежности	Уж - 2875/2011 11. децембар 2014. године 100,00 евра	2.000,00	2.300,00
3.	14772/15 12/03/2015	Слободан РИСТИЋ 23/09/1939 Крушевац	Милутин КОСТИЋ	23/03/2001	24/06/2011	7 година и 4 месеца 2 нивоа судске надлежности	Уж - 3453/2012 18. децембар 2014. године 700,00 евра	15.000,00	2.300,00
4.	14883/15 17/03/2015	Жељко ЂОРЂЕВИЋ 04/04/1965 Крагујевац	Лука УЉАРЕВИЋ	09/05/2006	19/01/2012	5 година и 8 месеци 2 нивоа судске надлежности	Уж - 1781/2012 11. децембар 2014. године 300,00 евра	10.000,00	2.000,00